

Xavier Melgarejo: posar la persona al centre de l'educació

Dv, 29/05/2015 per Josep Gallifa

[Universitas](#)

Reproduïxo la intervenció que vaig tenir l'honor de pronunciar en el lliurament del primer Premi Blanquerna Educació a Xavier Melgarejo que es va fer aquest dijous a l'Auditori Cardenal Jubany de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació de l'Esport Blanquerna de la Universitat Ramon Llull

Intervenció en el Premi Blanquerna Educació lliurat al Dr. Xavier Melgarejo

28 de maig de 2015

Dr. Josep Gallifa. Degà de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació de l'Esport Blanquerna-URL

Molt Honorable Consellera **Irene Rigau**

Dr. **Andreu Ibarz**, Director General de la Fundació Blanquerna

Dr. **Xavier Melgarejo**

Dra. **Anna de Monserrat**, Vicedegana d'Educació i de Programes Internacionals

Ilm. Sr. **Albert Ginjaume**, Consul General Honorari de Finlàndia

Dr. **Joan Mateo**, Secretari de polítiques educatives

Sr. **Miquel Garcia**, Director General de Centres Concertats i Centres Privats

Sr. **Ferran Ruiz**, President del Consell Escolar de Catalunya

Dr. **Miquel Martínez**, Coordinador del Programa de Millora en la Formació de

Mestres

Professorat de Blanquerna,

Familiars i amics del Dr. Xavier Melgarejo,

Bona tarda! Benvinguts a la nostra [Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna](#). Gràcies a tots per ser avui aquí. La nostra facultat té una llarga tradició en la formació de mestres, des de l'any 1948, i des d'aquells anys hem realitzat una aportació a la renovació pedagògica i un servei al país. Pensen que ja als anys 70 els estudiants feien molt poques classes, treballaven en equip, feien pocs exàmens, Blanquerna va adoptar l'educació personalitzada. També d'aquella època va ser la fundació de l'escola d'estiu, referent de formació de moltes generacions de mestres o també la creació des de Blanquerna del Secretariat de l'Escola Cristiana. Als anys 90 amb la implantació de la metodologia de Seminari, que suposa un treball en competències més personals i professionals, vàrem també innovar en la formació de mestres.

Des del que representa la tradició de Blanquerna és una gran satisfacció i ens fa molta il·lusió atorgar, com ha dit la vicedegana, el **Primer Premi Blanquerna Educació** al Dr. [Xavier Melgarejo](#). La FPCEE Blanquerna, hereva de l'Escola de Mestres Blanquerna, amb aquest premi vol reconèixer l'aportació singular al món de l'Educació del Dr. Xavier Melgarejo. Ell és molt conegut de tots. En aquesta intervenció glosarem breument els motius que ens han impulsat a concedir-li aquest premi i les moltes circumstàncies que concorren en la seva persona i que volem celebrar en aquest acte.

Una primera dimensió que volem destacar és la del Dr. Xavier Melgarejo com a orientador de persones

La primera dimensió que vàrem conèixer del Xavier va ser la de Psicòleg Educatiu del col·legi Claret. Ben segur que aquesta vinculació amb el **Pare Claret** i la família Claretiana, va anar en aquells primers anys de dedicació professional, influint en la seva manera d'entendre l'Educació. Donem la benvinguda a la família claretiana que avui ens acompanya també en aquest acte. El pare Claret missioner i evangelitzador incansable, persona de profunda espiritualitat, però una espiritualitat que no el portava a retirar-se del món sinó tot al contrari, el portava a actuar en el món, amb la fundació d'institucions, però també amb una tasca continuada amb persones, al servei també dels més pobres seguint els valors evangèlics. Ens sembla molt important aquesta vinculació Claretiana del Xavier perquè la seva aportació es pot també molt bé entendre com una actualització d'aquest esperit.

La seva tasca de psicòleg educatiu el va acostar a la orientació dels alumnes i les famílies, a veure la tasca escolar amb un sentit més ampli, més enllà dels aprenentatges escolars, però sense oblidar-los. Aquesta tasca orientadora l'ha acompanyat sempre i la segueix realitzant avui, amb eficàcia i passió, per semblar llavors que algú ja recollirà, com li agrada dir.

Una segona dimensió també molt important del El Dr. Melgarejo és la d'investigador

Seria l'any 1992 quan a Blanquerna vàrem conèixer el Xavier. Es va matricular en el programa de doctorat en investigació psicopedagògica que havíem començat feia un any. La facultat de psicologia i ciències de l'educació s'havia creat feia poc amb l'inici de la Universitat Ramon Llull i des del principi vàrem implementar un programa de doctorat perquè el llavors conseller **Laporte** (antecessor de la Sra. Rigau) que tenia al càrrec també les universitats ens demanava un percentatge bastant elevat de doctors. Van ser estudiants del programa per aquest motiu molts professors de la casa, alguns estan avui aquí. Aquell programa va comptar amb professors com el Dr. **Miquel Meler**, Dr. **Carles Monereo**, Dr. **Miquel Martínez**, Dr. **Francesc Padró**, el Dr. **Ramon Maria Nogués**, la Dra. **Montserrat Fons**, el Dr. **Francesc Salvador**, el Dr. **Carles Pérez**, entre d'altres, jo vaig tenir el privilegi de participar-hi també i de ser-ne el coordinador. Vist amb perspectiva va ser un programa que va donar lloc a moltes recerques importants. Entre elles la del Xavier. El Dr. Melgarejo té unes grans aptituds per la recerca: Té curiositat per conèixer, sap formular-se les preguntes significatives i té persistència per trobar resultats i treure'n conseqüències pràctiques que puguin ser d'aplicació per millorar l'educació.

El Dr. Francesc Padró, professor del programa, era ja llavors i és un admirador dels sistema educatiu dels països escandinaus. Aquesta relació amb el Dr. Padró junt amb la constatació, com explica el Xavier, dels resultats educatius que tenien els alumnes de Finlàndia va portar-lo a desenvolupar la seva tesi doctoral, dirigida pel Dr. Padró, i tutoritzada per la Dra. **Castelló**, "Análisis del sistema educativo finlandès. La formación del profesorado de educación primaria y secundaria" defensada el 2005. Va tardar anys en fer aquest treball perquè compaginava, com ell mateix explica, la recerca amb la tasca de treball a l'escola. Però la curiositat per conèixer, la perseverança, la passió per millorar l'educació, el va portar a realitzar un treball rigorós, de primeríssim nivell acadèmic, basat en la recerca que, com se sap, és molt significatiu.

Una altra dimensió important del Xavier Melgarejo ha estat la de director de centre

El Xavier Melgarejo, estava preocupat pel fracàs escolar. El coneixement del sistema finlandès a partir del doctorat li donava algunes claus de com procedir per reduir-lo. Ell explica com la seva institució un dia li va proposar formar-se com a director. Així el curs 2002/03 va cursar el postgrau de direcció de centres escolars fet conjuntament pel Secretariat de l'Escola Cristiana de Catalunya i per Blanquerna. La seva institució li va proposar la direcció de l'escola i va ser director durant nou anys (del 2003 al 2012), aconseguint durant aquest temps reduir efectivament el fracàs escolar. Sempre doncs les seves teories i visions ha tractat d'aplicar-les a la pràctica, transformar-les en acció, de manera persistent i sistemàtica, al servei de tots els alumnes i de la millora conjunta.

Una altra dimensió del Xavier que coneixem també és la de professor.

El Xavier va fer també algunes col·laboracions amb Blanquerna. Els anys del 96 al 99 per exemple va participar com a professor en el postgrau de Tutoria i Orientació, aportant la seva experiència en aquest camp. També va ser professor, del 2006 al 2011, del postgrau de direcció de centres escolars realitzat conjuntament amb el Secretariat de l'Escola Cristiana.

Una altra dimensió d'ell, i no descobrim res nou, és el coneixement de

Finlàndia, la seva gent, la seva cultura i la seva escola

El Xavier Melgarejo és conegut per tots pel coneixement del sistema finlandès. Va escriure el llibre “Gracias Finlandia” i ha realitzat nombroses conferències, algunes de molt rellevants, per exemple una que ens va fer als degans d’educació de les universitats espanyoles, així com també moltes entrevistes a mitjans de comunicació. Ha realitzat nombroses publicacions i assessoraments del més alt nivell. Va ser també consultat amb motiu de la LOMCE, no sé si et van fer gaire cas... Te’n haurien d’haver fet més. També ha realitzat una tasca divulgadora del model finlandès i del perquè del seu èxit.

Tanmateix el coneixement de Finlàndia li ha servit per **desenvolupar una visió pròpia de l’educació, que fa explícita tot explicant el model finlandès.**

Perquè la seva preocupació és sobretot millorar l’educació nostra, la d’aquí, aprenent dels millors, com diu ell. Anem a destacar algunes dimensions d’aquesta visió:

En primer lloc la importància de considerar **l’educació en el seu context**. Si bé la tasca educativa correspon a l’escola és important el paper de la comunitat. A Finlàndia, explica ell, les escoles són públiques de titularitat municipal, molt vinculades a la comunitat, l’alcalde per exemple contracta el director. Això ajuda, diu el Xavier, a fer prevaldre per davant de tot el dret dels nens i nenes i joves per davant d’altres drets. El centre de l’educació són els educands.

Pel que fa **als currículums educatius** el Xavier ens ha fet veure com la clau és l’autonomia. A Finlàndia els currículums son descentralitzats. Ben diferent d’aquí, oi? Això reforça la professionalitat dels educadors.

La **formació dels mestres** és un aspecte clau en les preocupacions educatives del Xavier, que ja estava present en la tesi doctoral. A Finlàndia els mestres quan es formen treballen molt en seminaris, no tenen moltes classes presencials, fan molta autoavaluació i molt pocs exàmens, amb moltíssimes pràctiques amb modalitats innovadores que inclouen la observació i el treball en equip. Hi ha també la cultura de classes obertes. Ell explica que és molt freqüent observar cadires al final de les aules.

Pel que fa **als estudiants que volen ser mestres i professors** a Finlàndia les facultats d’educació seleccionen estudiants que siguin bons curricularment, que dominin l’anglès, la llengua pròpia i les matemàtiques. Aquí en som sensibles i tenim en un programa MIF en el que participem conjuntament les facultats amb els departaments d’universitats i d’educació. Sí. Però a Finlàndia valoren també, i no és menys important, que els futurs mestres tinguin sensibilitat artística, comportament ètic i actituds pro-socials. Que siguin persones amb una visió optimista de la vida.

El Dr. Melgarejo ens recorda la importància, sense menystenir altres etapes, sobretot de **l’educació primària**, com l’educació primària estructura el pensament i la llengua, és l’etapa de formació de la ment de l’alumne i l’escola hi té un paper molt rellevant. És la base més important sobre la que s’assenten els aprenentatges del futur.

El Dr. Melgarejo destaca també la importància de la **recerca educativa**. L’èxit finlandès es basa també en la investigació, una recerca aplicada per cercar les

millors pràctiques educatives per obtenir els millors resultats.

I què s'espera dels **alumnes**? perquè els alumnes han de saber què s'espera d'ells. Es busca que siguin persones integrals, bons lectors, amb interessos amplis. Cooperatius en els aprenentatges matemàtics i científics, ètics, amb preocupació per l'equitat, cívics per estimar el país, la seva llengua, bons ciutadans. El Xavier explica com tot això no són només principis sinó que s'ha de traduir en formes d'actuar. Per exemple la igualtat homes-dones es tradueix en que els nois aprenguin també a planxar, cosir, arreglar coses... Ben concret.

També pel Xavier és important, ja ho hem dit, el paper de la **família**. Destaca la importància de tenir horaris dignes, compaginar el treball amb la vida familiar, perquè és fonamental la tasca educadora familiar externa a l'escola i que col·labora amb ella.

L'educació ha de **buscar l'excel·lència**, però a diferència d'alguns països del sud est asiàtic que també obtenen resultats excel·lents, a Finlàndia es vol també que l'educació estigui centrada en l'atenció a les necessitats bàsiques de les persones. Això vol dir donar importància igualment a l'equitat. Excel·lència i equitat.

Heus aquí doncs resumidament el programa educatiu del Xavier. Tota una proposta articulada, a propòsit de Finlàndia.

Una altra dimensió del Xavier, que li va sobrevenir de forma inesperada, ha estat la de haver de confrontar una malaltia greu.

Va ser el 2011, que la malaltia li va canviar alguns aspectes de la seva dedicació professional per exemple el va apartar de la direcció. Però lluny de quedar-se aturat va desenvolupar, al mateix temps que una lluita per recuperar la salut, una dedicació més i més conscient a promoure la millora de l'educació des dels seus fonaments. Però el més important és que ha donat un testimoni personal de com afrontar aquesta situació parlant obertament del procés de la malaltia, dels canvis a nivell personal que li ha suposat, de les situacions que li han sorgit d'afecte, d'amor, de fe i d'esperança. També en aquest aspecte ens has donat Xavier una lliçó, una lliçó de vida, de com actuar davant de l'adversitat. Et desitgem tot el millor Xavier, que la teva salut millori!

Una altra dimensió del Xavier és oferir la seva experiència per contribuir a transformar l'educació

De la mateixa manera que ens ha donat un exemple de com afrontar una situació de malaltia, amb la mateixa actitud s'ha posat al davant per trobar pautes en l'educació en uns moments també difícils. L'actitud ens l'expressa en el seu llibre "Ante la adversidad amor y libertad". Lluitar contra l'adversitat és una ocasió per adquirir una major maduresa personal. Similarment en l'educació en moments no fàcils cal consciència, voluntat, esforç, estimació, empenta malgrat les dificultats per aixecar-se quan es cau, mai ser derrotista o pessimista, fer dels reptes oportunitats i il·lusions.

Des d'un gran coneixement del món educatiu el Xavier ens ha donat a conèixer el seu posicionament en aquests moments de transformació de l'educació. Tot un missatge d'esperança per canviar l'educació, esperança compartida amb la molta gent que ha conegut, molta gent maca -diu ell- que vol canviar l'educació. Alguns esteu aquí acompanyant-lo. Entre tots ho farem possible. Gràcies!

Una altra dimensió del Xavier és que està al servei de tothom

Amb generositat i actitud de servei, apart del Col·legi Claret, col·labora amb diferents institucions, entre d'altres: el Consell Escolar de Catalunya, és assessor del Consell Superior d'Avaluació, del programa de Millora per la formació de Mestres.

També a Blanquerna, en un moment reflexió sobre com ha de ser el mestre del futur, de transformació de les escoles, de la necessitat d'una educació més integral, el Xavier ens ha ajudat en un procés participatiu i reflexiu amb l'equip d'educació i amb els professors. Ens ha acompanyat amb una visió alineada amb qui som, per pensar quin mestre volem pel futur, compartint una visió contextualitzada i alhora oberta. Destaquem els diàlegs continuats i dilatats en el temps, sobre la facultat que estem construint i perquè, com a ell li agrada dir.

Destaquem també que el Xavier va rebre la Condecoració de la Creu de Cavaller de la Rosa Blanca.

Una condecoració del President de Finlàndia en reconeixement als seus treballs de divulgació del sistema educatiu de Finlàndia. També li van concedir per expressar afecte i lluita per canviar el món ara i aquí. Amb aquests visions d'equitat, civisme, treball col·lectiu. Una rosa blanca, quina imatge tant bonica per expressar l'elevació a partir de la bellesa interior. Que bé se't escau Xavier aquesta gran distinció! Enhorabona!

I es que el Xavier és un autèntic mestre que educa des de l'ànima

Són paraules seves: "Perdre la por", "tirar llavors". El Xavier sempre destaca la importància del propòsit, de quin tipus de persona volem. La resposta és per ell evident: una persona integral. Amb totes les dimensions, també la dimensió espiritual, persones amb ànima. I quina escola? una escola per la vida, per una vida respectuosa i cívica, justa amb tots. Una persona conscient que ens parla des de l'ànima, que ens recorda la importància de la llibertat i l'amor en l'educació i que ens anima a acompanyar-lo a transformar l'educació.

Per tot això...

Per ser un orientador de persones, amb l'esperit Claretian que hem destacat

Per ser un Investigador curiós i rigorós

També Director, professor, assessor, divulgador...

Per la teva aportació del coneixement de Finlàndia i per portar aquesta relació al cor

Pel teu exemple en confrontar les dificultats

Pel que ens has aportat en la teva concepció de l'educació

Per les teves concepcions de la societat basades en l'equitat, el valor de la comunitat, la família i el civisme

Per ser mestre i posar al centre de l'educació la persona en totes les seves dimensions.

Com a degà, màxim representant acadèmic de la nostra facultat de Blanquerna, és un honor **lliurar el premi Blanquerna Educació al Dr. Xavier Melgarejo**. Moltes gràcies per la seva atenció!